

Nr 13

Utlåtande i anledning av väckta motioner om stimulerande av gåvor till religiösa m. fl. ändamål.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 25 av herr *Bengtson m. fl.* och II: 57 av herr *Hedlund m. fl.* hemställs, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning av behovet och möjligheterna att stimulera enskilda personer att genom donationer och penninggåvor stödja religiösa, humanitära och vetenskapliga ändamål samt undervisning och kulturminnesvård i enlighet med vad i motionerna anförts.

Enskilda personers insatser till förmån för religiösa, humanitära och vetenskapliga ändamål liksom sådana insatser inom områdena för undervisning och kulturminnesvård spelar en stor roll i vårt samhällsliv. Frågan om avdragsrätt vid taxeringen för donationer och gåvor till sådana allmänna ändamål har också flera gånger varit föremål för riksdagens prövning.

En betydande del av det arbete, som utföres av organisationer på ovan nämnda områden, finansieras genom donationer och gåvor av enskilda personer. Denna offervillighet skulle förtjäna att stimuleras av det allmänna, men i stället försämrar vårt nuvarande skattetryck de enskildas möjligheter att göra en insats i detta hänseende.

Skattefrihet för gåvor och donationer synes emellertid icke vara en framkomlig väg, när den för enskilda medborgare skulle medföra verkningar, som vore heroende av storleken av deras inkomster. I stället bör ett system skapas, där staten för varje till ett visst belopp maximerad donation eller penninggåva tillskjuter motsvarande belopp. Vilka organisationer eller ändamål som skulle kunna ifrågakomma för ett sådant stöd måste bli föremål för närmare prövning.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motion II: 57.

Utskottet

Riksdagen har vid ett stort antal tillfällen haft att behandla frågor om avdragsrätt vid inkomsttaxeringen för gåvor till allmännyttiga institutioner m. m. Med undantag för vissa under krigsåren lämnade medgivanden till avdragsrätt för gåvor till särskilda försvarsändamål och till hjälpaktioner för krigshärjade länder har förslagen härom avvisats av riksdagen.

Bevillningsutskottet har i sina av riksdagen godkända utlåtanden över ifrågavarande förslag på anförda skäl konsekvent hävdad, att i den mån stöd från staten anses böra förekomma det bör få formen av i vederbörlig ordning prövade direkta bidrag. Vid de tillfällen då riksdagen medgivit skattelättnader för gåvor har uttryckligen betonats att det varit fråga om tillfälliga, av speciella förhållanden föranledda, avvikelser. Vid årets riksdag väckta motioner i ämnet, som hänvisats till bevillningsutskottet, kommer att behandlas av riksdagen i annat sammanhang.

För budgetåren 1953/54 och 1954/55 beviljade riksdagen anslag till främjande av kräftforskningen, vilka skulle utgå med samma belopp som insamlades genom gåvor, dock högst 10 miljoner kronor sammanlagt för båda budgetåren. I sitt utlåtande i ärendet anförde bevillningsutskottet visserligen att en sådan anordning vore att föredraga framför avdragsrätt vid beskattningen men framhöll även att den vore förenad med åtskilliga olägenheter. I årets statsverksproposition har under tredje huvudtiteln föreslagits att på samma sätt medel skall ställas till förfogande som bidrag till insamlingen »Sverige hjälper».

Enligt utskottets mening gör sig betänkligheter gällande beträffande det av motionärerna förordade systemet att staten skulle tillskjuta belopp, motsvarande dem som av enskilda personer skänks till religiösa, humanitära och vetenskapliga ändamål eller till undervisning och kulturminnesvård. Även om, såsom motionärerna förutsatt, statens insats skulle maximeras till ett visst belopp för varje donation eller penninggåva, skulle det knappast vara möjligt att överblicka omfattningen av de förpliktelser staten härigenom skulle påtaga sig bl. a. därför att avgränsningen av de ändamål och organisationer m. fl., som på detta sätt skulle erhålla stöd, skulle stöta på avsevärda svårigheter. Man bör heller icke bortse ifrån att det i motionerna föreslagna systemet skulle kunna innebära att prövningen av frågor om anslag, vilkas belopp överstege kostnaderna för skattefrihet, i motsvarande fall undandroges riksdagen.

Utskottet finner sålunda statligt stöd till de i motionerna avsedda ändamålen icke böra lämnas enligt det av motionärerna framlagda förslaget. Frågor härom bör prövas i hittills gällande ordning. Utskottet anser således icke skäl föreligga att förorda den begärda utredningen utan hemställer,

att de likalydande motionerna I: 25 och II: 57 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 14 mars 1961

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Carl Albert Anderson*, Nestrup, Sör-
lin*, Ringaby*, Uno Olofsson, Lars Larsson*, Stefanson*, Nils-Eric Gustaf-
sson*, Dahl*, Hellebladh, Ernst Olsson* och Tage Johansson;

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm, herrar Johnsson
i Skoglösa, Hamrin i Jönköping, fru Jäderberg, herrar Svensson i Kungälv,
Carlsson i Huskvarna, Nilsson i Bästekille, Björkänge, Haglund, Andersson
i Billingsfors, fröken Andersson i Lerum och herr Edlund*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Särskilt yttrande

av herrar *Hamrin* i Jönköping och *Carlsson* i Huskvarna:

Vi delar utskottets uppfattning att den i de förevarande motionerna för-
ordade vägen varken är praktiskt framkomlig eller av andra skäl lämplig.
En annan och enligt vår mening lämpligare och mera naturlig väg att från
samhällets sida stimulera enskilda gåvor till religiösa, kulturella, veten-
skapliga och andra allmännyttiga ändamål är att medge avdragsrätt upp
till visst belopp vid inkomstbeskattningen för sådana gåvor. Yrkande i
sådan riktning har vid denna riksdag framförts i de likalydande motionerna
I: 144 av herr Per-Olof Hanson m. fl. och II: 173 av herr Carlsson i Tibro
m. fl. vilka hänvisats till bevillningsutskottet. Det är oss angeläget att under-
stryka att förevarande utskottsutlåtande inte innebär något ställnings-
tagande till den i sistnämnda motioner förordade metoden utan denna
fråga blir föremål för riksdagens behandling senare.

Reservation

av herrar *Nils-Eric Gustafsson*, *Johnsson* i Skoglösa, *Björkänge* och *Ernst
Olsson*, vilka ansett att utskottets utlåtande bort ha följande lydelse.

Riksdagen har vid ett stort antal tillfällen haft att behandla frågor om
avdragsrätt vid inkomsttaxeringen för gåvor till allmänna institutioner
m. m. Med undantag för vissa under krigsåren lämnade medgivanden till
avdragsrätt för gåvor till särskilda försvarsändamål och till hjälpaktioner
för krigshärjade länder har förslagen härom avvisats av riksdagen.

Bevillningsutskottet har i sina av riksdagen godkända utlåtanden över
ifrågavarande förslag på anförda skäl konsekvent hävdad, att i den mån
stöd från staten anses böra förekomma det bör få formen av i vederbörlig
ordning prövade direktbidrag. Beredningsutskottet vill med instämmande
i bevillningsutskottets uttalande erinra om den olikhet, som uppstår vid
tillämpning av metoden med skatteavdrag. Ett bidrag från en person, som
vid beskattningen kan åberopa den s. k. 80-procentregeln, belastar givetvis
denne ojämförligt mycket mindre än ett bidrag av samma storlek en per-

son i vanligt inkomstläge. En sådan ordning skulle medföra att samhället i sitt stöd favoriserade vissa bidragsgivare. Av bl. a. denna anledning finner utskottet — i likhet med bevillningsutskottet vid 1960 års riksdag — att även om en ordning med statsanslag, som är beroende av frivilliga gåvor, är förenad med åtskilliga olägenheter, får den anses vara att föredraga framför en avdragsrätt vid beskattningen.

Huruvida samhället skall lämna stöd enligt de allmänna riktlinjer, som förordats i motionerna, måste bedömas med utgångspunkt från de aktuella ändamålets angelägenhetsgrad. Härvid vill utskottet erinra om att riksdagen vid några tillfällen beviljat anslag av ifrågavarande art. För budgetåren 1953/54 och 1954/55 beviljades anslag till främjande av cancerforskningen, vilka skulle utgå med samma belopp som insamlades genom gåvor, dock högst 10 miljoner kronor sammanlagt för båda budgetåren. I årets statsverksproposition har under tredje huvudtiteln föreslagits att på samma sätt medel skola ställas till förfogande som bidrag till insamlingen »Sverige hjälper». Det synes oomtvistat att åtskilliga andra ändamål kan anses lika angelägna och behjärtansvärda. Man kan sätta i fråga om inte statsmakterna efter det ändamålen närmare preciserats och en lämplig form för prövning av dessa ärenden ordnats bör varje år anslå ett visst belopp till den stimulans av gåvor, som motionerna tar sikte på. Utskottet tillstyrker därför att de i motionerna berörda spörsmålen närmare utredes.

Vid denna utredning bör närmare undersökas i vilken mån de olägenheter, som är förenade även med den av motionärerna förordade metoden, kan undanröjas. Enligt utskottets mening bör även andra vägar prövas. Det kan t. ex. ifrågasättas om inte ett visst avdrag på den statliga inkomstskattens slutbelopp kunde komma i fråga. Bidragsgivaren skulle då tillåtas att på den statliga inkomstskatten göra avdrag med en viss procentuell andel av den lämnade gåvan, varvid såväl maximi- som minimibelopp torde böra föreskrivas. Genom en sådan ordning skulle — till skillnad från avdrag på den taxerade inkomsten — samhällets stöd göras oberoende av bidragsgivarens inkomstförhållanden. Valet av metod för stödets lämnande torde liksom valet av den procentuella andel av bidraget, som stödet skall utgöra, i viss utsträckning vara beroende av antalet ändamål och den totala omfattningen av samhällets stöd.

Åberopande det ovan anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen med bifall till de likalydande motionerna I: 25 och II: 57 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning av behovet och möjligheterna att stimulera enskilda personer att genom donationer och penninggåvor stödja religiösa, humanitära och vetenskapliga ändamål samt undervisning och kulturminnesvård m. m.